

נגיעות מפרשת השבוע " צו "

השבת נקרא בע"ה את פרשת צו. הפרשה ממשיכה לעסוק בידיני הקרבת קורבנות, תיאור עבודת הכוהנים במשכן, ההכנות לחנוכת המשכן ומשיחת הכוהנים והקדשתם לכהונה. הרב זקס מפענח את סוד ה"שלשלת" – אחד מטעמי המקרא הנדירים בתורה. השלשלת מסומנת בצורה מסולסלת ומסמלת צורת נגינה עולה ויורדת, עולה ויורדת. הטעם שלשלת מופיע רק 4 פעמים בתורה – 3 פעמים בספר בראשית ופעם אחת בפרשתנו. בכל המקומות הללו הטעם מרמז על דילמות, מצבים של ניגודי עניינים אישיים ומשברים שרק רמוזים בסיפור עצמו.

השלשלת הראשונה מופיעה בסיפורו של לוט אשר התיישב בסדום והשתלב באוכלוסייתה. הקב"ה נטה לו חסד ושלח מלאכים להצילו, הם מייעצים לו לברוח ואפילו מאיצים בו לפעול " וַיֵּאָצִיז הַמְּלָאכִים פְּלוֹט לְאֶמְרָ קוּם קַח אֶת־אִשְׁתְּךָ וְאֶת־שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנְּמָצָאֹת פֶּן־תִּסָּפֶה בְּעֵינֵי הָעִיר" לפני שמתחילה מהפיכת סדום ומה עושה לוט? " וַיִּתְמַהֲמַה " לראשונה אנו פוגשים את סימן השלשלת ומבינים שיש דילמה, יש בעיה וצריך לקבל החלטה קשה. לוט מתמהמה בהחלטתו הוא נקרע בין ההחלטה לעזוב את המקום בו התבסס ונעשה לביתו, לבין הבחירה בחיים ובהתחלה חדשה. הוא בוחר נכון, הוא בורח מסדום וניצל, אם היה מתמהמה יותר הרי שזה היה סופו וסופם של צאצאיו והוא היה נהרג יחד עם כולם.

המקרה השני - עבדו הנאמן של אברהם נדרש למצוא כלה לבנו -יורשו של אברהם. הפרשנים מצביעים על התלבטות. אליעזר היה מעדיף לשרת את בתו ליצחק. בנוסף, אם ליצחק לא יהיו יורשים הרי שאליעזר היה יורש את אברהם כפי שאברהם עצמו אמר. אליעזר נאמן לאברהם אבל יש לו נגיעה אישית, הוא המפסיד היחיד בשידוך של יצחק והוא זה שנבחר להשיג את השידוך. למרות זאת אליעזר מתפלל בכנות להצלחת המשימה לטובתם של אברהם ויצחק ולמרות הנגיעה אישית " וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אֲבָרְכֶם הַקְּרָה־גַּא לְפָנַי הַיּוֹם וְעֲשֶׂה־חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אֲבָרְכֶם " וַיֹּאמֶר - שלשלת. למרות ההפסד שלו, אליעזר נשאר נאמן לאברהם ויצחק.

המקרה השלישי מופיע אצל יוסף כשהוא כבר בתפקיד מצליח ומוערך כאחראי בית פוטיפר שרו של פרעה. אשת השר מנסה לפתותו, במצרים הזימה היתה מקובלת אולם יוסף מסרב לה – " וַיִּמָּאֵן ו ". השלשלת באה ומרמזת לנו על המאמץ בסירוב שלו, מעבר לפיתוי הגדול, ברור שסירוב יכניס אותו לצרות גדולות כפי שאכן היה ולמרות שמדובר בעבד עברי עם היסטוריה אישית ומשפחתית קשה מאד. יוסף נשאר נאמן לעצמו ולמורשת האבות הקדושים.

המקרה הרביעי אצל משה. משה הולך למנות את אהרון אחיו לכהן גדול ומכאן והילך בניו וצאצאיו לדורי דורות ייוולדו לתואר "כהן". לקראת הטקס משה מלביש את אהרון בבגדי הכהן הגדול ומושיח אותו בשמן המשחה. כשאנו קוראים את הטקסט אנו מגלים " וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מִשְׁחָה מִדָּמּוֹ וַיִּתֵּן עַל־תֵּנוֹךְ אֲזָן־אֶהָרֹן " ואנו כבר מבינים שיש כאן דילמה, מאבק פנימי. זהו רמז למצוקתו הפנימית של משה. משה הוא המנהיג הבלעדי של עם ישראל כשלצדו אהרון. מעתה לאהרון יש תפקיד ייחודי. הוא הופך למנהיג בזכות עצמו. אהרון יעשה דברים שרק בסמכותו, כל עבודת הקודש. משה לא ביקש שררה ומנהיגות נהפוך הוא, אולם זהו רגע מכונן עבורו כשהוא נפרד מהמנהיגות הדתית. הגמרא אומרת שהמהלך הזה נגזר כאשר משה ניסה לסרב ולדחות מעליו את תפקיד המנהיג עוד בהתגלות ה' אליו בסנה משה שמח למנות את אהרון אחיו לתפקיד אבל אולי מרגיש אבדן, החמצה, אולי הוא מאוכזב מעתיד בניו וצאצאיו שבניגוד לאהרון לא ירשו אותו בתפקיד.

ארבעת הדוגמאות מלמדות אותנו שעלינו לדעת את מקומנו בעולם ועלינו לפעול בהתאם. ללא התלבטות וללא נגיעה אישית ולמרות שתיתכן החמצה. לוט היה עברי ומקומו אינו בסדום. אליעזר הוא עבדו הנאמן של אברהם ולא יורשו. יוסף הוא צאצא של יעקב והאבות הוא מתנהג בדרך אבותיו ולא בדרך המצרית. משה הוא בכיר הנביאים והמנהיגים ואחיו הוא הכהן הגדול. אנו מה שהננו ואין צורך "לפזול" לצדדים. באופן טבעי כמובן שיהיו עליות וירידות בהרגשה. בדיוק כפי שהשלשלת מסמלת אולם בסוף כשהכרעה נכונה... מגיעים גם להשלמה.

שבת שלום ופורים שמח.